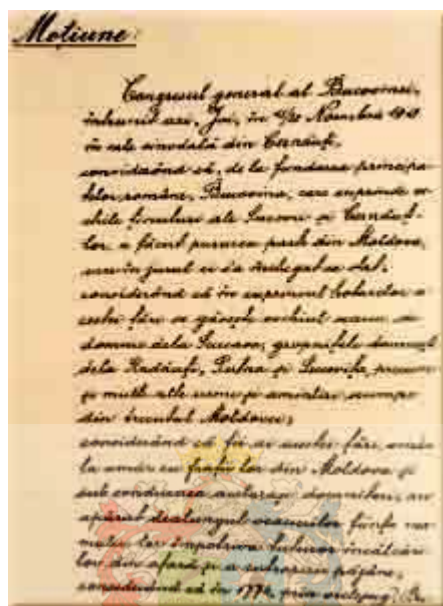

UNIREA BUCOVINEI CU ROMÂNIA

Joi 15/28 noiembrie 1918, în Sala Sinodală a Palatului Mitropolitan din Cernăuți, de la orele 11 au început lucrările Congresului General al Bucovinei.

Participanți: 74 de delegați ai Consiliului Național Român, 13 reprezentanți ai comunelor ucrainene, 17 membri ai Consiliului Național German, 6 membri ai Consiliului Național Polon. Ordinea de zi: stabilirea raportului politic între Bucovina și Regatul României. Finalitatea lucrărilor a fost decizia: „Noi, Congresul General al Bucovinei, întrupând suprema putere a țării și fiind investiți singuri cu puterea legiuitoare, în numele suveranității naționale hotărâm: Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare pînă la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu Regatul României”.

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

Apare sub egida Fundației Literar Istorice „STOIKA”

Cu un secol și jumătate înainte, la 25 iulie 1772, regatul polon fusese împărțit pentru prima dată între Prusia, Austria și Polonia. Austria primise printre altele și Galiția. Pentru a uni posesiunile austriece, Transilvania (încorporată în urma Diplomei leopoldine din 1691) cu Galiția, Austria a cerut Porții (care era în plin război cu rușii între 1768-1774) o trecere prin teritoriul Moldovei. Turcii, generoși cu bunul altuia, au încheiat actul de cesiune (transmitere a unui bun sau drept altei persoane, instituții, țări) din 7 mai 1775 prin care cedau Austriei o fâșie de pământ moldovenesc. Însă Austria, lacomă, nu s-a mulțumit cu un coridor între Transilvania și Galiția, ci a anexat tot ținutul Cernăuților, ținutul Sucevei (cu cetatea de scaun a Sucevei), zona Rădăuților cu mormintele descălecătorilor, ținutul Putnei cu mormântul lui Ștefan cel Mare și altele. Teritoriului ocupat austrieicii i-au dat numele de Bucovina (Țara Fagilor), travestind raptul unei mari porțiuni din Moldova, în colonizarea unui spațiu slab locuit. Noua achiziție imperială a fost administrată militar până în 1786, iar apoi a fost alipită Galiției în 1790. Protestele moldovenilor, deposedați de nefericita parte a Moldovei denumită Bucovina, au rămas fără răspuns. Domnul Moldovei, Grigore Ghica al III-lea, și-a sfârșit a doua domnie executat la Iași de un trimis al sultanului în octombrie 1777. Patriotismul românesc pretinde că a fost ucis din motive patriotice, din cauza protestului său pentru răpirea Bucovinei, însă motivele sunt mai prozaice: fanariotul era în conflict cu țărani, pe care-i obligase să muncească mai mult pentru boieri (Așezământul din septembrie 1777), cu boierii, că nu le satisfăcuse pretențiile și cu turcii, că avea legături cu Rusia. Episcopul Dosoftei Herăscu și boierul Vasile Balș au protestat împotriva administrației militare imperiale, împotriva alipirii Bucovinei la Galiția și încălcarea drepturilor pământenilor, a limbii și credinței lor. În 1800, Ion Budai Deleanu a protestat împotriva sârbizării bisericii din Cernăuți. În 1848, o mare adunare a clerului, țăranilor bucovineni și a fraților Hurmuzachi, au trimis în Constituanta din Viena un memoriu cu revendicarea drepturilor politice și naționale pentru Români, despărțirea de Galiția și autonomia Bucovinei.

Habsburgii încurajau și sprijineau pe ucrainenii și pe alți neromâni să răpească proprietățile românilor. Limba germană a fost introdusă în școală și administrație. Dintr-o Basarabie românească, a devenit o provincie poliglotă cu limba germană în administrație, cu limbi neromâne favorizate de imperiali și Limba Română cu greutate tolerată ca idiom provincial, deși era limba majorității locuitorilor, limba străveche a țării.

În 1875, guvernul imperial a făcut mari pregătiri pentru aniversarea centenarului încorporării Basarabiei (articolul acesta este scris pentru alt centenar - acela fericit al aniversării unirii Bucovinei cu România). Refuzul românilor a determinat anularea vizitei împăratului Franz Joseph I (1848-1916). În octombrie 1877, membrii Societății Studențești „Arboroasa” au trimis o telegramă de adeziune și simpatie la Iași, unde se comemora la Primărie uciderea lui Grigore Ghica al III-lea. Din acest motiv șase studenți români au fost judecați și condamnați la mulți ani de detenție. În același timp, comandantul militar al Bucovinei primea în capitala provinciei, Cernăuți, jurământul de credință și supunere în numele împărătesei Maria Tereza (moartă în 1780). Alți studenți s-au înscris voluntar în Armata Română în Războiul de Independență (1877-1878), iar femeile române colectau scamă și bandaje pentru răniții de la Plevna, în timp ce autoritățile austriece ordonau adunarea de fonduri pentru răniții turci.

Deznaționalizarea autorităților imperiale se manifesta prin ajutorarea ungarilor în Ardeal și a ucrainenilor în Bucovina. Guvernul imperial a aprobat înființarea arhidiecezei române și a unei episcopii, dar și înființarea unei episcopii ucrainene, folosindu-se de falsificarea datelor statistice oficiale, numărul ucrainenilor fiind în scripte mărit substanțial. Procesul de deznaționalizare a Românilor de habsburgi s-a manifestat cu violență în spațiul cultural. În pofida acțiunilor administrației austriece, Bucovina și-a păstrat caracterul românesc și după anexare. În învățământ erau întrebuintate manualele folosite în mănăstiri, biserici, casele boierești. Apoi stăpânirea a interzis aducerea materialului didactic din Moldova, tipărit la Iași, mănăstirea Neamțului sau alte centre culturale românești.

Până în 1848, în Bucovina era utilizat alfabetul chirilic vechi sau cel simplificat de Heliade Rădulescu. În 1869, școlile primare au fost scoase de sub tutela bisericii și organizate de autorități, care au accentuat procesul de germanizare. Dacă în 1780 exista în fiecare oraș bucovinean o școală românească, după un veac de stăpânire străină nu mai era nici o astfel de instituție. Activitatea culturală națională s-a desfășurat prin intermediul societăților Junimea, Școala Română din Suceava, Societatea Doamnele Române din Bucovina, Ștefan cel Mare din Rădăuți, Ciprian Porumbescu, Armonia, Concordia. Un rol important l-au avut publicațiile Revista politică din Suceava, Bucovina, Gazeta Bucovinei, Patria, Deșteptarea, care promovau conceptul ideii culturale ca factor stimulator al ideii politice a unității naționale.

În 1892 a fost înființat Partidul Național Român din Bucovina (PNRB), al cărui program politic a fost publicat anticipat în 1891 în ziarul Gazeta Bucovinei. Scopul era păstrarea individualității istorico-politice a Bucovinei. În ziua aniversării Unirii Principatelor, 24 ianuarie 1891, s-a constituit la București Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor (sau Liga Culturală) care avea ca scop stimularea și sprijinirea acțiunilor culturale din toate ținuturile românești.

În 1900, Iancu cavaler de Flondor și dr. George Petrovici au întemeiat Partidul Poporal Național (PPN) cu organul de presă, ziarul Deșteptarea. Existau acum două partide naționale. Cel vechi, din 1892, a încheiat „pactul Bourgignon” (baronul Bourgignon a fost guvernatorul Bucovinei între 1898-1903 și i-a persecutat cumplit pe Români prin slavizarea școlilor primare, promovarea spiritului antiromânesc în licee și în Universitatea din Cernăuți, prigonirea tricolorului român și a celor care purtau acest simbol distinctiv al naționalității) iar cel nou, din 1900, a refuzat colaborarea cu ocupantul. Guvernatorul a obținut încetarea apariției publicației Patria a lui Valeriu Branște și autoexilarea acestuia din Bucovina (după desființarea Patriei a apărut Timpul, ziar al Partidului Național Român), retragerea lui Iancu Flondor de la șefia Partidului Național. În decembrie 1901, Alexandru Vlahuță și George Coșbuc au editat la București revista săptămânală Semănătorul (condusă apoi de Nicolae Iorga), iar în ianuarie 1904 a fost înființată, la Cernăuți, revista lunară Junimea literară (redactor Ion I. Nistor), care a coagulat dorințele bucovinenilor pentru unirea cu

Țara prin articolele din Semănătorul și Neamul Românesc (apărut în mai 1906 sub redacția lui Nicolae Iorga).

În timpul Primului Război Mondial, Bucovina a avut de suferit ororile ocupațiilor rusești temporare ale teritoriului și a numeroaselor încorporări.

Mulți tineri au fost recrutați de armata austriacă. Românii erau oropsiți, fiind considerați trădători. Ucrainenii intenționau ocuparea Bucovinei și au făcut proiectul constituirii Carpatorusiei, în componența căreia intra o mare parte a țării. Înfrângerile armatelor Puterilor Centrale l-au determinat pe noul suveran habsburg, împăratul Carol I (1916-1918), să emită la 3/16 octombrie 1918 apelul „către popoarele mele credincioase” prin care hotăra federalizarea imperiului prin constituirea de state „independente”.

Deputații națiunilor din Parlamentul de la Viena vor constitui consilii naționale care vor hotărî viitorul politic al conaționalilor.

Bucovina avea în Parlamentul austriac 14 deputați (5 Români, 5 ucraineni, 3 germani, un evreu). Românii nu erau uniți. Unii considerau că Bucovina este a Românilor, alții că trebuie împărțită cu ucrainenii. Românii patrioți aveau un mare sprijin în Sextil Pușcariu (ardelean, profesor la Universitatea din Cernăuți). La insistențele lui, mai mulți intelectuali patrioți s-au întrunit la 11 octombrie și au hotărât editarea Glasului Bucovinei. În primul număr a apărut articolul „Ce vrem” în care Sextil Pușcariu prezenta programul cu drepturile Românilor. Clubul Parlamentar Român din Viena a devenit Consiliul Național Român. La 14/27 octombrie 1918, deputații români din Parlamentul austriac, foști deputați în Dieta Bucovinei și alți patrioți s-au adunat în Sala Mare a Palatului Național din Cernăuți, au instituit Adunarea Constituantă și l-au ales președinte pe Iancu cavalier de Flondor (1865-1924), fost președinte al Partidului Național din Bucovina (1900-1902). George Grigorovici a declarat că voiește Unirea Românilor... o Românie Mare care să cuprindă toate teritoriile românești.

S-a cântat *Deșteaptă-te Române* și s-a votat moțiunea în patru puncte (Unirea Bucovinei integrale cu celelalte țări românești într-un stat național independent, instituirea unui Comitet Național format din 50 membri). A fost ales prin vot un Consiliu Național din 50 de membri, alcătuit din diferite păaturi sociale. Viața nouă din Suceava (organul grupării naționale din Bucovina) preconiza unirea Bucovinei într-un stat național și independent cu românii din Transilvania și partea românească a Ungariei (cu o populație de 6 milioane, dintre care aproape 5 milioane erau Români).

Deoarece guvernatorul Bucovinei nu mai avea putere, întrucât trupele austriece se retrăseseră, ucrainenii și-au format o „armată națională” care a început teroarea împotriva Românilor. Consiliul Național Român al Bucovinei din Cernăuți a cerut ajutorul guvernului român din Iași. La 11 noiembrie 1918, Divizia a 8-a română comandată de generalul Iakob Zadik a intrat în Cernăuți în ovațiile populației. Generalul a fost primit de Iancu Flondor și părintele Dionisie Bejan în Palatul Național, sala festivă a „Societății pentru Cultură”. La cuvintele de bun venit, generalul Zadik a răspuns că „Regele Ferdinand a răspuns chemării Comitetului Național și a adus liniștea în Bucovina.

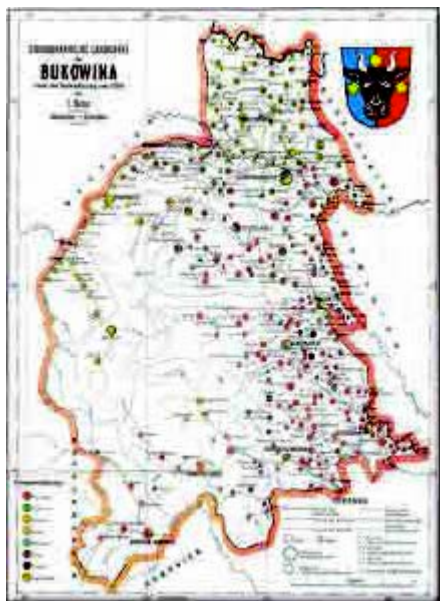
Dacă la despărțirea Bucovinei de Moldova a curs sânge, recâștigarea a decurs în liniște”. Piața principală, numită de atunci Piața Unirii, a fost martora manifestației și aclamațiilor. Mulțimea a format o Horă a Unirii în care s-au prins populația și soldații români. Armata Română a cuprins toată regiunea Bucovinei, până la Ceremuș, Colacin și Nistru.

În Galiția, administrația poloneză a cerut ajutorul Armatei Române în Pocuția (vechi obiect de discordie între moldoveni și poloni) devastată de ucrainenii. Românii au intrat adânc în teritoriu, au restabilit ordinea anihilând revoltele anarhice și bolșevice și s-au retras imediat în Bucovina, ajutând revenirea provinciei în cadrul Republicii Poloneze.

Martți 12/25 noiembrie 1918, prima dată în ședința publică în sala dietei provinciale a Bucovinei, Consiliul Național Român a luat conducerea țării. S-a votat Legea fundamentală provizorie asupra puterilor Țării Bucovinei. Consiliul Național Român deține întreaga putere a țării, atât executivă cât și legislativă. Ca urmare, va alege din Consiliu 14 secretari de stat care vor forma Guvernul (un președinte și 13 secretari). Secretarii vor conduce Afacerile Externe, Internele, Finanțele, Justiția,

UNIREA BUCOVINEI CU ROMÂNIA

Apărarea, Agricultură, Comerțul, Industria etc. Iancu Flondor a fost ales președinte al Guvernului și președinte al Consiliului Național a fost desemnat părintele octogenar Dionisie Bejan.

Secretarii au depus juruința de credință față de Consiliu. Guvernul a proclamat starea de asediu în ținutul Cernăuți, nordul Bucovinei și câteva districte. În 24 de ore populația trebuia să predea armele și munițiile. În Vechiul Regat pribegiseră o mulțime de bucovineni.

Consiliul Național a considerat că este necesară colaborarea cu aceștia, oameni de certă valoare și patrioți sinceri. Sextil Pușcariu s-a deplasat la Iași în misiune diplomatică, pentru a aduce Regelui mesajul de mulțumire al bucovinenilor pentru ajutorul Armatei Române. La hotel s-a întâlnit cu președintele Comitetului Refugiaților Bucovineni, Ion I. Nistor, prietenul său. Au hotărât întoarcerea exilaților pentru a lupta împreună pentru idealul lor: Unirea necondiționată a Bucovinei întregi și nemicșorate cu patria-mamă România. Primul grup de circa 100 persoane a sosit la Cernăuți, fiind primit cu frăție în acordurile cântecelor naționale „Pe-al nostru steag e scris unire”, „Deșteaptă-te Române”.

Ion I. Nistor și Sextil Pușcariu s-au întâlnit cu Iancu Flondor și au hotărât integrarea în Consiliul Național a unor membri din Comitetul Refugiaților. S-a hotărât pentru ziua de 28 noiembrie 1918 convocarea Congresului General al populației Bucovinei, în care se va proclama unirea necondiționată și definitivă a Bucovinei cu Statul Român.

S-au lansat invitațiile la congres către națiunile conlocuitoare. Reprezentanții germanilor și polonilor au acceptat imediat și au declarat că vor vota pentru unire. Evreii au amânat răspunsul. Ucrainenii intenționau realizarea Ucrainei Mari cu Bucovina inclusă și din partea acestor două minorități nu s-a primit un răspuns. Ion I. Nistor a redactat moțiunea de unire. 15/28 noiembrie 1918. O zi senină de toamnă târzie. În sala de marmură a Palatului Mitropoliei din Cernăuți, la orele 11, au început lucrările Congresului General al Bucovinei. Ordinea de zi: Stabilirea raportului politic între Bucovina și Regatul României. Părintele Bejan a deschis ședința cu: „Ilustră adunare, Consiliul Național, singurul reprezentant legitim al voinței naționale a Poporului Român din Bucovina, a hotărât în ședința din 25 noiembrie a.c. constituirea sa în congres...”.

După cuvântul preotului Bejan, a fost ales președinte al Congresului Iancu Flondor, care a constatat cvorumul legal, apoi a prezentat moțiunea în urma unui salut adresat „cu dragoste fraților noștri din Basarabia, Transilvania, Ungaria” (din Basarabia: Pan Halippa, Ion Pelivan, Ion Buzdugan, Grigore Cazacliu; din Transilvania: Gheorghe Crișan, Victor Deleu, Vasile Osvadă). După hotărârea de unire au urmat aplauze intense și repetate.

A cerut cuvântul Ion I. Nistor, care a amintit condițiile raptului austriac asupra Bucovinei. După un alt vorbitor, a fost invitat reprezentantul Consiliului Național al Polonilor, care a apreciat că neamul său a trăit aici în liniște 150 ani. Refugiații din 1863 au fost primiți cu înțelegere și toleranță și

UNIREA BUCOVINEI CU ROMÂNIA

polonii recunosc drepturile imprescriptibile ale Românilor asupra Bucovinei. Vorbitorul a fost aclamat. A urmat reprezentantul Consiliului Național German, care s-a pronunțat pentru alipirea Bucovinei la Regatul României. Și acest orator a fost ovaționat. Amândoi reprezentanții au vorbit în limbile materne. Pusă la vot, moțiunea a fost votată în apaluzele îndelungate ale asistenței și congresiștilor. Președintele a constatat că moțiunea de Unire este primită în unanimitate de voturi. Congresul a ales o delegație de 15 membri care vor prezenta Regelui moțiunea de unire. Oaspeții din Basarabia au rostit scurte alocuțiuni.

Apoi adunarea a redactat și a adresat telegrame Regelui, Guvernului României, guvernelor Antantei de la Paris, Londra, Roma, Washington. A urmat discursul de încheiere al Președintelui Congresului. Telegrama expediată de Congresul General al Bucovinei au primit răspuns de la Regele Ferdinand I, Guvernul României, guvernul Franței (prin ministrul din România), guvernul Italiei.

În Monitorul Oficial din 19 decembrie 1918 a fost publicat decretul regal cu articolul 1: Bucovina, în cuprinsul granițelor istorice, este și rămâne „de-a pururi” unită cu Regatul României.

„De-a pururi” a dăinuit 22 de ani, până la ultimatumul sovietic din 26 iunie 1940.

Astăzi nici Bucovina, nici Basarabia nu fac parte din Statul Român.

VIOREL GH. SPETEANU

0%

User Rating: Be the first one !

